

2023/2024

oferta edukacyjna

Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej
Instytut Pamięci Narodowej w Rzeszowie

INSTYTUT PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Rzeszowie

OFERTA EDUKACYJNA

2023/2024

Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej
Instytut Pamięci Narodowej w Rzeszowie

Szanowni Państwo!

Oddajemy do Waszych rąk najnowszą ofertę edukacyjną Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN w Rzeszowie. Kierujemy ją przede wszystkim do nauczycieli, edukatorów i uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Mamy jednak nadzieję, że wszyscy pasjonaci historii i chętni do współpracy z IPN znajdą tutaj interesujące ich propozycje.

Przedstawiamy bogaty zakres tematów, który można wykorzystać w czasie lekcji i zajęć warsztatowych. Prezentujemy krótkie informacje o naszych wystawach, przybliżających istotne zagadnienia z najnowszej historii. Znajdziecie tu również informację o przygotowanych przez nas projektach multimedialnych, konkursach, pokazach filmowych i wielu innych działaniach edukacyjnych.

Zachęcamy Państwa do zapoznania się z prezentowaną ofertą i skorzystania z naszych propozycji.

Więcej informacji na temat działań pionu edukacyjnego IPN znajdują Państwo na naszych stronach:

edukacja.ipn.gov.pl/

edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/rzeszow

facebook.com/IPN.Rzeszow

youtube.com/@ipnrzeszow3779

SPIS TREŚCI

PROJEKTY EDUKACYJNE [7](#)

WYSTAWY [9](#)

LEKCJE WYKŁADY WARSZTATY [39](#)

SZKOLENIA DLA NAUCZYCIELI [45](#)

MATERIAŁY EDUKACYJNE [49](#)

PRZEGLĄDY FILMOWE [53](#)

RAJDY I ZAJĘCIA TERENOWE [56](#)

KONKURSY DLA UCZNIÓW [60](#)

KLUB HISTORYCZNY IM. PŁK. ŁUKASZA CIEPLIŃSKIEGO [63](#)

INNA DZIAŁALNOŚĆ [65](#)

PROJEKTY MULTIMEDIALNE [68](#)

KONTAKTY [73](#)

PROJEKTY EDUKACYJNE

PROJEKTY EDUKACYJNE ODDZIAŁU IPN W RZESZOWIE

Debaty oksfordzkie

Inicjatywa skierowana do uczniów szkół średnich. Celem projektu jest pogłębienie wiedzy dotyczącej historii Polski XX wieku z wykorzystaniem debaty oksfordzkiej, która jest formą uporządkowanej dyskusji nad tezą – jedna drużyna broni tezy, druga próbuje ją podważyć.

Szkoły zainteresowane zorganizowaniem debaty prosimy o kontakt:
Maciej Rędziniak | maciej.redziniak@ipn.gov.pl | tel. 17 867 30 32

„Młodzi o przeszłości – Mała Ojczyzna”

Projekt polega na przygotowaniu eseju dotyczącego postaci pułkownika Leopolda Lisa – Kuli, epepei Legionów Polskich i Polskiej Organizacji Wojskowej.

Kontakt:
Katarzyna Kyc | katarzyna.kyc@ipn.gov.pl | tel. 17 860 60 54
dr Jacek Magdoń | jacek.magdon@ipn.gov.pl | tel. 17 860 60 36

„Wakacje z IPN”

W ramach „Lata z IPN” pracownicy OBEN IPN w Rzeszowie przygotowują ofertę zajęć dla dzieci pozwalającą na poznawanie najnowszej historii Polski w „wakacyjnych” formach.

Propozycja adresowana jest do placówek letniego wypoczynku dla dzieci, chcących w swoim programie umieścić również elementy edukacji historycznej, patriotycznej i regionalnej. W tej formie edukację patriotyczną połączono z zabawą, w której mogą wziąć udział nawet najmłodsze dzieci.

Grupy przebywające w Rzeszowie zapraszamy do odwiedzin IPN, proponujemy zajęcia w terenie: spacer historyczny lub gry terenowe w centrum miasta.

Kontakt:
Zenon Fajger | zenon.fajger@ipn.gov.pl | tel. 17 867 30 32
Maciej Rędziniak | maciej.redziniak@ipn.gov.pl | tel. 17 867 30 32

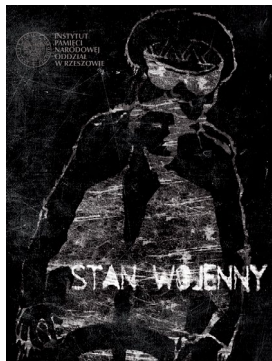
WYSTAWY

„Żołnierze wyklęci. Antykomunistyczne podziemie na Rzeszowszczyźnie po 1944 roku”

Ekspozycja przypomina żołnierzy i działaczy podziemia niepodległościowego, których reżim komunistyczny pozbawił nie tylko życia, ale i dobrego imienia. Na ekspozycji prezentowane są materiały dotyczące – powstałego na bazie Armii Krajowej po jej rozwiązaniu – Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” (WiN), a także Narodowego Zjednoczenia Wojskowego oraz innych oddziałów konspiracji niepodległościowej. W sposób szczególnie wyeksponowany został udział rzeszowian w strukturach IV Zarządu Głównego WiN; ukazano też sylwetki działaczy

Okręgu WiN Rzeszów oraz działaczy terenowych Zrzeszenia. W części poświęconej NZW zaprezentowane zostały po raz pierwszy zdjęcia oddziałów Józefa Zadzińskiego „Wołyniaka”, Adama Kusza „Garbatego”, Stanisława Pelczara „Majki”. Ewenementem jest seria fotografii przedstawiających aresztowanie w lutym 1959 r. jednego z ostatnich żołnierzy oddziału „Wołyniaka” – Michała Krupy „Wierzby”.

„Stan wojenny”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

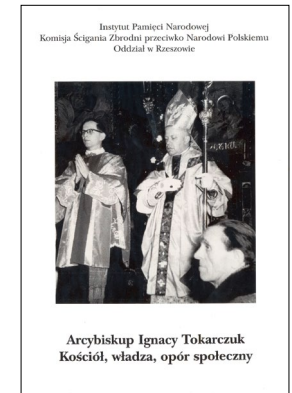
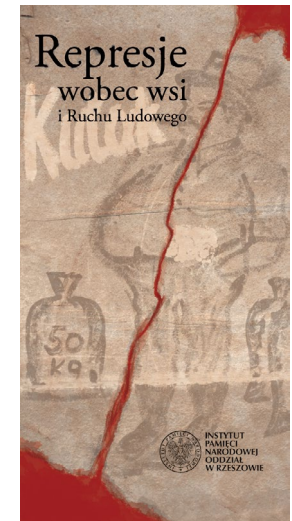
Na panelach prezentowane są fotografie, ulotki, afisze, plakaty i „bibuła” z tamtych czasów. Ukazana została sytuacja osób internowanych w Załężu, Uhercach i Nowym Łupkowie, w Nisku i Gołdapi (gdzie umieszczano kobiety). Przedstawiono funkcjonowanie podziemnych struktur „Solidarności”, także w środowiskach rolniczych, oraz formy ich działalności – przede wszystkim organizowanie strajków w zakładach pracy, manifestacji z okazji ważnych rocznic narodowych, nielegalną działalność wydawniczą i kolportażową, o której na wystawie przypomniano dzięki podziemnym pismom i ulotkom. Warto zwrócić uwagę na zdjęcia wykonane 31 sierpnia 1982 r. w Rzeszowie i Stalowej Woli, podczas największych manifestacji, jakie miały miejsce w naszym regionie w okresie stanu wojennego.

„Arcybiskup Ignacy Tokarczuk. Kościół, władza, opór społeczny”

Na ekspozycji zgromadzono dokumenty i fotografie obrazujące drogę życiową ks. Ignacego Tokarczuka – od domu rodzinnego, poprzez studia teologiczne we Lwowie, przyjęcie święceń kapłańskich, pracę duszpasterską na terenie przedwojennego województwa lwowskiego, Śląska i Warmii, następnie pracę naukową, aż po służbę Kościołowi i Narodowi jako ordynariusz diecezji przemyskiej. Szereg fotografii przedstawia kościoły i tymczasowe kaplice, zbudowane bez zgody władz, dla których nieudzielenie zezwoleń na budowę obiektów sakralnych było formą walki z religią i Kościołem. Konsekwencje grożące za łamanie tych zakazów ukazuje wyrok wydany na jednego z księży, który zbudował kościół bez wymaganej zgody. Wystawa przygotowana jest w dwóch wersjach językowych polskiej i francusko-niemieckiej.

„Represje wobec wsi i ruchu ludowego w latach 1944–1956”

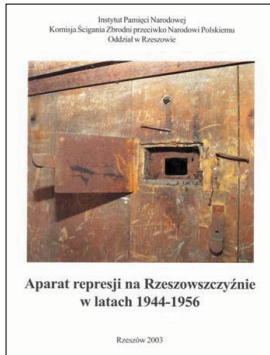
Na kilkunastu planszach poświęconych represjom władz komunistycznych wobec wsi i ruchu ludowego umieszczono również dokumenty i fotografie przedstawiające rolę ludowców w okresie międzywojennym i latach II wojny światowej. Prezentowane fotografie, dokumenty, plakaty i obwieszczenia ukazują m.in. walkę Batalionów Chłopskich, działalność zakonspirowanych struktur partyjnych Stronnictwa Ludowego w ramach Polskiego Państwa Podziemnego, wprowadzenie dekretu o reformie rolnej, kolektywizację wsi, walkę z „kułakami”, „proces szesnastu”, powstanie i rozwój Polskiego Stronnictwa Ludowego.

„Okupacja sowiecka na prawym brzegu Sanu w latach 1939–1941”

Ekspozycja przybliży wydarzenia na terenach, które obecnie wchodzą w skład województwa podkarpackiego, a w latach 1939–1941 znajdowały się pod okupacją sowiecką. Przedstawia materiały dotyczące agresji sowieckiej na Polskę i działania Armii Czerwonej na terenie województwa lwowskiego. Istotną część wystawy stanowią zagadnienia związane z sowieckimi represjami wobec żołnierzy Wojska Polskiego i ludności cywilnej. Przedstawione materiały dokumentują działalność NKWD i sowieckiego wymiaru sprawiedliwości, deportacje ludności w 1940 r., a także zbrodnie popełnione na oficerach WP.

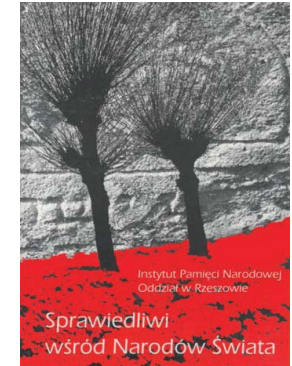

„Aparat represji na Rzeszowszczyźnie w latach 1944–1956”

Na wystawie przedstawiono powstanie i rozbudowę aparatu bezpieczeństwa, Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego, oraz rolę NKWD i „Smiersza” w procesie jego tworzenia. Wiele zdjęć i materiałów archiwalnych ukazuje metody pracy pionu śledczego UB, Milicji Obywatelskiej, wojskowych sądów i prokurator, a także sylwetki funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa oraz osoby, które, zatrudnione w UB, współpracowały z podziemiem niepodległościowym. Ukazano również udział prokuratury i sądów w łamaniu oporu wobec narzuconej siłą władzy poprzez nadzór nad śledztwami prowadzonymi przez aparat bezpieczeństwa oraz wymierzanie drastycznie wysokich wyroków. Ekspozycja przywraca pamięć o osobach skazanych na karę śmierci przez sądy wojskowe na Rzeszowszczyźnie, deanonimizuje również wykonawców wyroków.

„Sprawiedliwi wśród Narodów Świata”

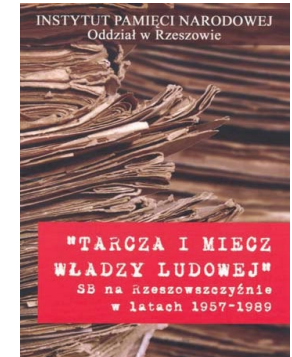
Ekspozycja poświęcona jest Polakom, którzy w latach 1939–1945, ryzykując życie, pomagali ludności żydowskiej uniknąć śmierci z rąk Niemców, konsekwentnie realizujących politykę totalnej eksterminacji tego narodu. Ukazano pomoc indywidualną i zorganizowaną osób świeckich oraz duchownych. Na planszach pokazano kryjówki, w których chronili się Żydzi. Zamieszczono też wykaz (niepełny) i fotografie osób z Rzeszowszczyzny, które Instytut Yad Vashem w Jerozolimie odznaczył medalem „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata”.

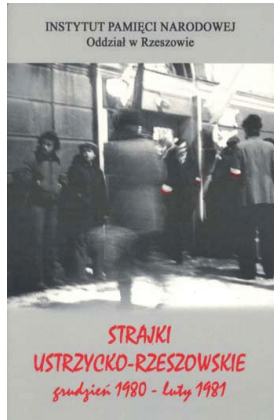

„Tarcza i miecz władzy ludowej.

SB na Rzeszowszczyźnie w latach 1957–1989”

Ekspozycja stanowi kontynuację wystawy „Aparat represji na Rzeszowszczyźnie w latach 1944–1956”. Na wystawie przypomniano sylwetki funkcjonariuszy kierujących SB na terenie województwa rzeszowskiego, a od 1975 r., z uwzględnieniem nowego podziału administracyjnego kraju, w województwach: krośnieńskim, przemyskim, rzeszowskim i tarnobrzeskim. Jest ona sukcesywnie uzupełniana o sylwetki osób pełniących stanowiska kierownicze w lokalnych strukturach SB. W przejrzysty sposób prezentuje podział administracyjny oraz strukturę SB, a także środki, formy i metody stosowane przez resort bezpieczeństwa.

„Strajki ustrzycko-rzeszowskie grudzień 1980–luty 1981”

Wystawa prezentuje aspekty polskiej polityki rolnej za czasów Edwarda Gierka i Piotra Jaroszewicza, ukazuje także rodzącą się pod koniec lat siedemdziesiątych opozycję chłopską oraz powstawanie pierwszych struktur związkowych rolniczej „Solidarności”. Przypomina przebieg protestu ustrzyckiego, jak również strajku okupacyjnego budynku byłej WRZZ w Rzeszowie oraz działania organów bezpieczeństwa wobec strajkujących. W końcowej części wystawy przedstawiono zjazd zjednoczeniowy rolniczych związków zawodowych i powstanie NSZZ Rolników Indywidualnych, a także dramatyczne wydarzenia, które poprzedziły jego rejestrację.

„Milenium Chrztu Polski w diecezji przemyskiej i administracji apostolskiej w Lubaczowie”

Ekspozycja prezentuje obchody milenijne na terenie diecezji przemyskiej i administracji apostolskiej w Lubaczowie. Przypomina przebieg uroczystości w Przemyślu (20–21 VIII 1966 r.), Tarnobrzegu (7–8 IX 1966 r.) i Lubaczowie (22–23 X 1966 r.). Zamieszczone na wystawie materiały pokazują nie tylko podniosłe obchody kościelne, ale unaoczniają też skalę zainteresowania Służby Bezpieczeństwa opisywanymi wydarzeniami. Zaprezentowano również działania podejmowane wobec Kościoła rzymskokatolickiego w trakcie uroczystości. Fragment ekspozycji poświęcono – konkurencyjnym wobec kościelnych – obchodom Tysiąclecia Państwa Polskiego.

„Twarze rzeszowskiej bezpieki”

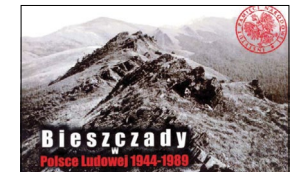
(wystawę można prezentować na zewnątrz)

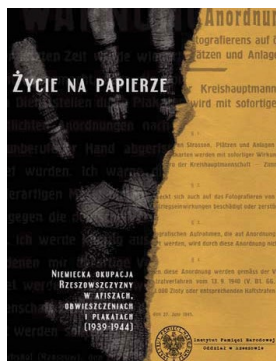
Ekspozycja stanowi sui generis podsumowanie dotychczasowych badań OBEN nad działalnością komunistycznego aparatu bezpieczeństwa w Polsce południowo-wschodniej w latach 1944–1989. Na wystawie pokazane zostały wybrane postacie funkcjonariuszy kadry kierowniczej UB (szefowie, zastępcy szefów Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego oraz naczelnicy wydziałów) i SB (zastępcy komendantów wojewódzkich MO ds. SB, zastępcy szefów wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych ds. SB oraz naczelnicy wydziałów SB w poszczególnych KW MO i WUSW) na Rzeszowszczyźnie.

„Bieszczady w Polsce Ludowej 1944–1989”

Wystawa prezentuje powojenne losy regionu bieszczadzkiego. Życie polityczne, społeczne, gospodarcze i religijne zostało zilustrowane bogatym materiałem fotograficznym oraz pisanym: prasą, obwieszczeniami państwowymi i dokumentami wytworzonymi głównie przez organy bezpieczeństwa Polski Ludowej. Wystawa ma charakter chronologiczno-tematyczny. Na części palet autorzy umieścili krótkie wyciągi dotyczące danego tematu z zaznaczeniem najważniejszych problemów i wydarzeń. Warto wspomnieć, że większość zdjęć umieszczonych na ekspozycji jest prezentowana po raz pierwszy.

„Życie na papierze. Niemiecka okupacja Rzeszowszczyzny w afiszach, obwieszczeniach i plakatach (1939–1944)”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Przedstawione na wystawie plakaty są fragmentem bogatych zbiorów dokumentów okupacyjnej przeszłości. Ekspozycja jest podzielona na bloki tematyczne, które odzwierciedlają główne nurty polityki okupanta wobec ludności i jednocześnie podstawowe aspekty życia mieszkańców okupowanej Rzeszowszczyzny. Wystawa ma na celu wprowadzenie widza w atmosferę okupacyjnej rzeczywistości i przedstawienie często nieznanych dokumentów o sytuacji na okupowanych terenach. Jest ona również próbą pokazania, jak głęboko niemiecka administracja okupacyjna ingerowała w życie ludzi znajdujących się pod jej zwierzchnością.

„Katyn. Zbrodnia, która miała być zapomniana”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Ekspozycja prezentuje ofiary zbrodni katyńskiej i jej morderców. Znajdują się na niej unikatowe zdjęcia przedstawiające ekshumacje przeprowadzone w Katyniu wiosną 1943 r. oraz w latach dziewięćdziesiątych XX w., kiedy badano miejsca pochówku polskich jeńców w lesie katyńskim, Charkowie i Miednoje. Wystawa porusza również ważny wątek kłamstwa katyńskiego i prawdy, która ocalała pomimo ponad pięćdziesięcioletniego nakazu milczenia. Ukazuje także formy zachowania i pielęgnowania pamięci o ofiarach zbrodni.

„Wieś polska między dwoma totalitaryzmami (1939–1945)”

Wystawę poświęcono wsi polskiej w okresie okupacji niemieckiej i sowieckiej (1939–1945). Ukazano życie codzienne mieszkańców wsi, a przede wszystkim formy represji stosowane przez aparat okupacyjny agresorów, których symbolem była pacyfikacja kieleckiej wsi Michniów (12–13 VII 1943 r.). Zaznaczono też obecność ludowców wśród ofiar akcji wyniszczania polskich elit. Druga część wystawy pokazuje udział działaczy ludowych w strukturach Polskiego Państwa Podziemnego oraz Rządu RP na Uchodźstwie, a także utworzenie i działalność konspiracyjnych organizacji politycznych, a następnie zbrojnych w okupowanym kraju. W ostatniej części wystawy zaprezentowano sytuację na wsi polskiej po wkroczeniu Armii Czerwonej.

„Zesłańcy – Sybiracy – Deportowani”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Tematem ekspozycji są losy zesłanych w głąb Rosji i Związku Sowieckiego. Poza informacjami o Polakach zsyłanych w głąb Rosji w latach 1768–1956 zamieszczono materiały przekazane przez osoby mieszkające obecnie w województwie podkarpackim, które były deportowane lub internowane w ZSRS. Na kilkunastu planszach zaprezentowano fotografie, dokumenty i pamiątki z zesłania. Osobna plansza poświęcona jest działalności Związku Sybiraków oraz staraniom o zachowanie pamięci o „Golgocie Wschodu”.

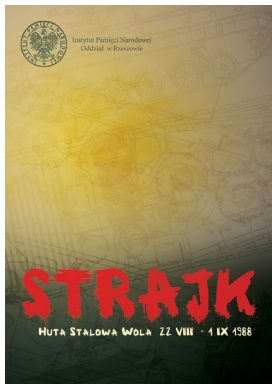

„Władysław Koba (1914–1949)”

Władysław Koba urodził się 8 I 1914 r. w Jarosławiu. Jako uczeń związany z harcerstwem, od 1932 – w Wojsku Polskim. Ukończył Szkołę Podchorążych Piechoty w Komorowie, był oficerem III Pułku Piechoty Legionów w Jarosławiu. Uczestnik kampanii wrześniowej w szeregach II Dywizji Piechoty Legionów Armii „Łódź”. Obrońca Twierdzy Modlin. W latach 1940–1945 w Armii Krajowej, a następnie do 1947 r. w WiN. Zamordowany został na zamku w Rzeszowie 31 I 1949 r. Wystawa prezentuje wiele materiałów wcześniej niepublikowanych – osobiste dokumenty, dokumenty dotyczące organizacji ZWZ-AK oraz WiN, fotografie z archiwum rodzinnego oraz ze zbiorów osób prywatnych.

„Strajk w Hucie Stalowa Wola 22 VIII–1 IX 1988 r.”

Na 12 planszach zaprezentowano genezę, przebieg i konsekwencję sierpniowej akcji strajkowej, podjętej przez pracowników jednego z największych zakładów południowo-wschodniej Polski. Na ekspozycji przedstawiono też wsparcie mieszkańców Stalowej Woli, jak również okolicznych miejscowości oraz pomoc lokalnego Kościoła katolickiego udzieloną strajkującym. Zaprezentowano także działania zmierzające do ograniczenia i zakończenia strajku, podejmowane przez dyrekcję HSW i Służbę Bezpieczeństwa. Przy opracowywaniu wystawy wykorzystano fotografie i dokumenty pochodzące m.in. ze zbiorów NSZZ „Solidarność” Region Ziemia Sandomierska oraz Instytutu Pamięci Narodowej.

„Oczami wroga. Wrzesień '39 w fotografii niemieckiej i sowieckiej”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Wystawa ma na celu ukazanie obrazu wojny widzianego oczami niemieckiego i sowieckiego obywatela, do których kierowane były znajdujące się w oficjalnym obiegu fotografie. Nie znajdzie się więc na nich triumfu polskiego oręża, ale najczęściej wykrzywiony przez propagandę agresorów obraz ich zwycięstwa, szlachetności i swoście pojowanej poetyki walki, charakterystycznej dla propagandy ukazującej działania wojenne w pozytywnym aspekcie.

„Krzyk szarego człowieka. Ryszard Siwiec (1909–1968)”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Celem ekspozycji jest przypomnienie osoby Ryszarda Siwca. Wystawa powstała w związku z obchodami 40. rocznicy dokonania przez niego aktu samospalenia na Stadionie X-lecia w Warszawie w proteście przeciwko inwazji wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację. Na wystawie umieszczono materiały ze zbiorów Instytutu Pamięci Narodowej oraz rodziny Ryszarda Siwca, dokumentujące jego życie i tragiczną śmierć. Był humanistą, żarliwym katolikiem i gorącym patriotą, kultywującym w domu rodzinnym narodowe tradycje. Pasją Ryszarda Siwca była literatura, miał ogromny księgozbiór liczący około 3 tysięcy woluminów. Był czynnym sportowcem, doskonale jeździł na nartach i pływał. Przez wiele lat pisał na swojej prywatnej maszynie „Erica” ulotki, podpisując je pseudonimem – Jan Polak. Nigdy nie pogodził się z sytuacją polityczną, jaka nastąpiła w Polsce po wkroczeniu Sowietów.

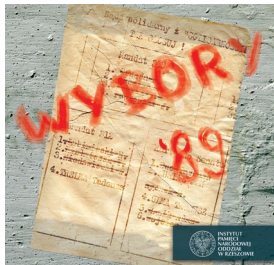

„Jacek Woźniak – wystawa rysunków”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Językiem satyry bardzo często posługiwano się, by kontestować rzeczywistość PRL-u. Nie można było tego robić wprost, trzeba było zręcznie ominąć sito cenzury, kontrolującej wszelkie przejawy życia społecznego, które trafiały do szerokiego odbiorcy. Oczywiście, mimo groźących konsekwencji karnych, podejmowano także ryzyko publikowania poza obiegiem oficjalnym. Jedną z osób, które toczyły swoiste zapasy z cenzurą, a później publikowały w prasie niezależnej, był związany z Rzeszowem rysownik Jacek Woźniak. Celem wystawy jest zaprezentowanie rezultatów jego działalności jako niezależnego grafika i rysownika.

„Wybory '89”

Wystawa ukazuje jedno z najważniejszych wydarzeń najnowszej historii Polski. W ujęciu regionalnym, ograniczonym do obszaru Polski południowo-wschodniej, spróbowano przybliżyć atmosferę roku 1989, związaną z kampanią wyborczą prowadzoną przez Komitety Obywatelskie „Solidarność” i stronę koalicyjno-rządową. Zgromadzone na wystawie plakaty wyborcze, ulotki i obwieszczenia, występujące powszechnie w 1989 r., uzupełniają fotografie, wycinki z prasy lokalnej i dokumenty Służby Bezpieczeństwa, związane m.in. z prowadzeniem działań operacyjnych przeciwko opozycji i wspierającemu ją Kościołowi. Ponadto zaprezentowano skalę sukcesu odniesionego przez „Solidarność” w pierwszych częściowo wolnych wyborach parlamentarnych oraz jego niektóre konsekwencje.

„Pod znakiem sierpa i młota.

PPR na Rzeszowszczyźnie 1942–1948”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

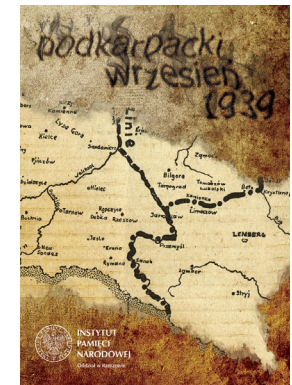
Wystawa w pierwszej części prezentuje korzenie ruchu komunistycznego na Rzeszowszczyźnie, następnie działalność komunistów podczas II wojny światowej, a w końcu metody przejmowania władzy w latach 1944–1948. Pokazane są m.in. fragmenty mało znanych dokumentów dotyczących negatywnego stosunku komunistów do budowy niepodległego państwa polskiego po 1918 r., zbrodniczej działalności oddziałów Gwardii Ludowej, fałszowania wyników referendum w 1946 r.

„Podkarpacki wrzesień 1939”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Wystawa została przygotowana w 70. rocznicę wybuchu II wojny światowej i jest poświęcona jej początkowemu etapowi w południowo-wschodniej części obecnej Polski. Pokazano polskie jednostki wojskowe stacjonujące na terenie Dowództwa Okręgu Korpusu nr X w Przemyślu przed wrześniem 1939 r. Zamieszczone fotografie pochodzą zarówno z lat dwudziestych, jak również z końca lat trzydziestych, kiedy następowaly zmiany w wyposażeniu wojska i powstały pierwsze oddziały zmotoryzowane. Krótko scharakteryzowano też powstanie Armii „Karpaty”, jej dowódców i jednostki. Zasadniczą część wystawy przedstawia przebieg działań wojennych na Podkarpaciu, które ukazano w trzech etapach. Ekspozycję zamykają opisy poświęcone wydarzeniom, które rozgrywały się już na wschód od obecnego terytorium państwa polskiego – działaniom zgrupowania gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego w Małopolsce Wschodniej i obronie Lwowa – oraz próba oceny strat ludzkich na Podkarpaciu.

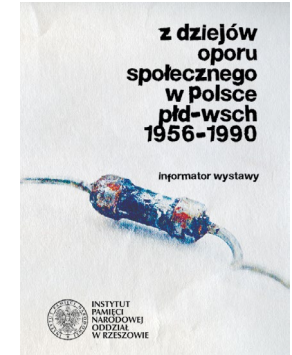
„Książki poza cenzurą 1976–1989”

Wystawa została przygotowana w ramach projektu edukacyjnego Instytutu Pamięci Narodowej Rok Kultury Niezależnej. Ekspozycja jest próbą przybliżenia istotnego w najnowszych dziejach Polski zjawiska, jakim był niezależny ruch wydawniczy. W naszej ekspozycji koncentrujemy się na drukach zwartych (książkach), pomijając druki ulotne i prasę. Wystawa podzielona jest na kilka porządkujących całość bloków tematycznych. W pierwszym z nich w zwięzły sposób próbujemy przybliżyć historię drugiego obiegu. W części drugiej ukazujemy stronę techniczną podziemnego drukarstwa, opisujemy techniki i sprzęt, jakiego używano w procesie drukarskim. Część następną to garść danych statystycznych. W formie graficznej i tekstowej przedstawiamy porównanie ośrodków wydawniczych, największych wydawców, najczęściej publikowanych autorów. Część czwarta to „dokumenty życia społecznego” związane z wydawnictwami bezdebitowymi: wiersze, teksty piosenek czy znaczki pocztowe związane z drugim obiegiem. Następnie, w dużym skrócie, ukazujemy, jakie działania w poszczególnych okresach podejmowała Służba Bezpieczeństwa, chcąc zlikwidować nielegalne wydawnictwa. Ostatnia część to przedstawienie pięciu największych oficyn wydawniczych działających w Polsce.

„Z dziejów oporu społecznego w Polsce południowo-wschodniej 1956–1990. Od »ostatnich« leśnych do »Solidarności«”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Wystawa okolicznościowa, przygotowana w związku z obchodami XXX-lecia powstania NSZZ „Solidarność”. Opór społeczny w Polsce południowo-wschodniej to niezwykle szeroki temat historyczny, jego przedstawienie na niewielkiej wystawie to zadanie omalże niemożliwe. Zdecydowaliśmy się zaprezentować na ekspozycji kilka, naszym zdaniem, najbardziej istotnych dla naszego regionu przejawów braku zgody na narzucony ogólnie system. Wystawa ma układ chronologiczny. Zagadnienia, które przedstawiamy, to m.in. działalność ostatnich żołnierzy podziemia niepodległościowego, rola Kościoła katolickiego w konfrontacji z systemem komunistycznym, wydarzenia Marca 1968 r., działalność KPN, ROPCiO, NSZZ „Solidarność” czy NZS.

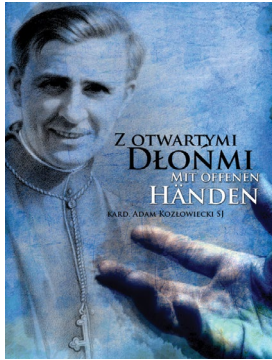

„Komiks w PRL, PRL w komiksie”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Nie wdając się w teoretyzowanie, komiks to opowieść, której narracja prowadzona jest za pomocą obrazu. Pojawił się w Polsce jeszcze przed wojną – tuż po niej został wyklęty jako bezmyślne dziecko „zgniłego kapitalizmu” – niszczące młode umysły – zatruwające je przemocą, komercją, wartościami obcymi nowej socjalistycznej wizji obywatela. Jednocześnie poprzez swoją zdolność łatwego docierania do tegoż młodego (choć nie tylko) odbiorcy stał się dla władzy narzędziem komunikowania nowych, pożądaných przez nią wartości. Niełatwe są dzieje polskiego komiksu w PRL – spychany na margines, ale wykorzystywany propagandowo, podlegający kontroli, ale dzięki inteligencji autorów nierzadko przekazujący między wierszami (a może raczej ramkami?) krzywy obraz kreowanej na idealną rzeczywistości. Także undergroundowy, niezależny, zupełnie inny od oficjalnego wychowawczo-uświadamiającego nurtu.

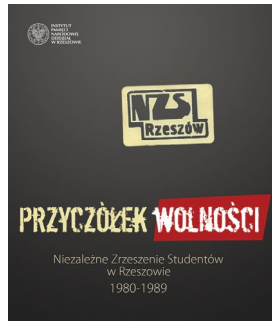

„Z otwartymi dłońmi. Kardynał Adam Kozłowiecki SJ”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Wystawa powstała we współpracy z Fundacją im. ks. Kardynała Adama Kozłowieckiego „Serce bez granic”, Urzędem Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego oraz Powiatem Kolbuszowskim. Wystawa przedstawia osobę i działalność ks. Kardynała Adama Kozłowieckiego z uwzględnieniem osobistych przeżyć oraz działalności duszpasterskiej, społecznej i politycznej, jak również pokazuje formy pielęgnowania pamięci o „człowieku, którego docenił świat”. Wystawa przygotowana jest w wersji dwujęzycznej (język polski i niemiecki).

„Przyczółek Wolności. Niezależne Zrzeszenie Studentów w Rzeszowie 1980–1989”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Wystawa poświęcona jest pierwszej w powojennej Polsce niezależnej organizacji studenckiej, powstałej na fali wydarzeń 1980 r. Zebrane materiały archiwalne dokumentują początki NZS-u na czterech rzeszowskich uczelniach wyższych. Pokazują najważniejsze wydarzenia w okresie jego legalnej działalności, fazę działalności konspiracyjnej i reaktywację Zrzeszenia pod koniec lat 80. XX w. Żacy z Rzeszowa angażowali się zarówno w ogólnopolskie akcje organizowane przez NZS, jak i podejmowali różne inicjatywy lokalne. Brali udział w ogólnopolskich strajkach studenckich, domagając się m.in. oficjalnej rejestracji Zrzeszenia w lutym 1981 r., stworzyli rzeszowskie struktury Studenckiego Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania, drukowali własną prasę i wydawnictwa niezależne. Ich działalność na rzecz wolności stanowiła istotny wyłom w systemie komunistycznym, doprowadzając w 1989 r. do jego upadku.

„Śladami zbrodni komunistycznych na Rzeszowszczyźnie z lat 1944–1956”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

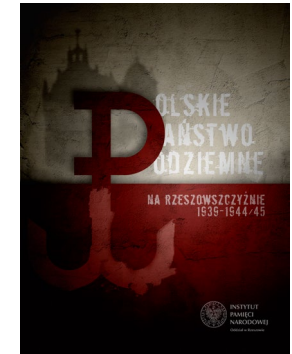
Wystawa prezentuje wyniki badań prowadzonych przez OBEN IPN w Rzeszowie w ramach ogólnopolskiego projektu dokumentacyjnego „Śladami Zbrodni”. Ukazuje siedziby jednostek aparatu bezpieczeństwa i miejsca zbrodni dokonanych przez komunistycznych funkcjonariuszy na terenie ówczesnego województwa rzeszowskiego. Wśród prezentowanego materiału znajdują się fotografie archiwalne, dokumenty, relacje oraz zdjęcia zachowanych do dziś śladów epigraficznych pozostawionych przez więźniów w aresztach i więzieniach.

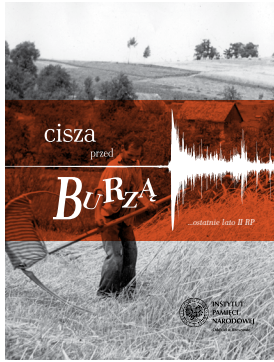

„Polskie Państwo Podziemne na Rzeszowszczyźnie 1939–1944/45”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Wystawa przybliży historię polskiej konspiracji cywilnej i wojskowej w czasie II wojny światowej. Ekspozycja wprowadza w strukturę terytorialną i organizacyjną Polskiego Państwa Podziemnego na Rzeszowszczyźnie. Przedstawione zostały formy i metody walki z okupantem, m.in. akcje sabotażowe i dywersyjne, wywiad i kontrwywiad oraz zagadnienia łączności, aprowizacji i aktywności informacyjno-propagandowej. Omówiono konspiracyjną działalność głównych partii politycznych i delegatów rządu emigracyjnego. Przedstawiono rolę podziemnego sądownictwa, tajnego nauczania i przykłady pomocy niesionej ludności żydowskiej. Przywołano także sylwetki osób zaangażowanych w konspirację: dowódców, żołnierzy, łączniczek, kurierów i kapelanów – którzy po wojnie przez wiele lat byli we własnym kraju traktowani jak obywatele drugiej kategorii. Wystawa ukazuje również przygotowania, przebieg i skutki akcji „Burza” na terenie Podokręgu AK Rzeszów oraz sytuację na Rzeszowszczyźnie po wkroczeniu Armii Czerwonej, w tym sowieckie represje wobec żołnierzy podziemia.

„Cisza przed burzą... ostatnie lato II RP”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Lipiec i sierpień 1939 r. to w Polsce czas nerwowego oczekiwania na wybuch wojny – i nadziei, że do konfliktu jednak nie dojdzie. Życie toczyło się niemal zwyczajnie, choć czuło się narastające napięcie. Proponowana wystawa skupia się społecznych aspektach dwóch ostatnich miesięcy przed wojną. Historię przybliżają artykuły i opinie ówczesnych publicystów, a także zdjęcia wykonywane przez fotoreporterów Agencji Ilustrowanego Kuriera Codziennego. Część tych materiałów ukazała się drukiem już po 1 września 1939 r., co wynikało z cyklu wydawniczego tygodników. Zdarzało się więc, że czytelnicy mogli przeczytać o przygotowaniach do wojny, która już trwała...

„Symbole naszej historii” – 3 części

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Wystawa jest swego rodzaju podróżą poprzez symbole. Te mniej i bardziej znane – takie, które na dłużej lub na stałe zostały osadzone w życiu ludzi i te, które przeminęły wraz z czasami, które symbolizowały. Szczególne miejsce poświęcone zostało symbolice państwowości – godłu, fładze, barwom, hymnowi i znakom z nimi powiązanimi. Na wystawie znalazły się też znaki, które stały się symbolami swoich czasów – godła, logotypy, odznaczenia, a nawet przedmioty, które nie tylko były powszechnie znane sobie współczesnym, ale też są obrazem przeszłości dla żyjących dzisiaj. Dostępne są trzy części wystawy: pierwsza związana jest z symboliką państwa, druga podejmuje tematykę okresu II Rzeczypospolitej i II wojny światowej, Ostatnia, trzecia część wystawy dotyczy symboli charakterystycznych dla PRL (1944–1989), chronologicznie obejmuje zakres od początków instalowania władzy komunistycznej w Polsce po „okrągły stół” i wybory czerwcowe.

„Polska Walcząca / Fighting Poland”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Przygotowana przez Instytut Pamięci Narodowej wystawa „Polska Walcząca” przypomina o Polskim Państwie Podziemnym, zjawisku wyjątkowym w okupowanej w latach II wojny światowej Europie i opowiada o początkach polskiej konspiracji we wrześniu 1939 r., jej rozwoju i różnorodnych formach walki podziemnej przeciwko obu okupantom – Niemcom i Sowiecom. Poprzez archiwalne zdjęcia i dokumenty z epoki pokazujemy najważniejsze wydarzenia, w tym akcję „Burza” i powstanie warszawskie, których siedemdziesiątą rocznicę obecnie obchodzimy. Na wystawie zaprezentowane zostały sylwetki bohaterów, w tym także Żołnierzy Wyklętych, którzy kontynuowali walkę o niepodległość Polski, stawiając opór komunistycznej dyktaturze. Dopełnieniem opowieści są zdjęcia z prac ekshumacyjnych prowadzonych przez Instytut Pamięci Narodowej w miejscach, w których odnajdywane są i identyfikowane szczątki bohaterów Polski Walczącej, straconych w komunistycznych więzieniach.

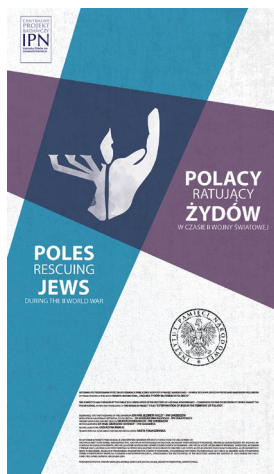

„Żołnierze niezłomni. Antykomunistyczne podziemie na Rzeszowszczyźnie po 1944 roku”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Wystawa prezentuje struktury Zrzeszenia WiN, które powstały na bazie rozwiązanej Armii Krajowej oraz struktury Narodowego Zjednoczenia Wojskowego (NZW). Wyeksponowane zostały sylwetki członków IV Zarządu Głównego WiN, jak również działaczy terenowych Zrzeszenia. Ponadto na wystawie zaprezentowano fotografie oddziałów NZW: Józefa Zadzińskiego „Wołyniaka”, Adama Kusza „Garbatego”, Stanisława Pelczara „Majki”. Kilka-kaset fotografii i fotokopii dokumentów udostępniły Instytutowi Pamięci Narodowej muzea, archiwa, stowarzyszenia kombatanckie oraz osoby prywatne (są tu m.in. zdjęcia wykonane bezpośrednio po egzekucjach). Fotografie współczesne przedstawiają nekropolie, miejsca straceń działaczy niepodległościowych oraz poświęcone im tablice pamiątkowe.

„Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej”

(wystawę można prezentować na zewnątrz)

Plansze z archiwalnymi fotografiami i dokumentami na wybranych przykładach ukazują rodzaj i okoliczności udzielonej pomocy, niesionej przez Polaków obywatelom wyznania mojżeszowego z narażeniem własnego życia. Przedstawione są akty indywidualnej pomocy i pomoc zorganizowana – działalność „Żegoty”. Ekspozycja dokumentuje szeroki wachlarz działań Polaków ratujących Żydów podczas Zagłady, prezentuje również obok sylwetek Polaków represjonowanych za pomoc Żydom w okupowanej przez Niemców Polsce, pomoc duchowieństwa, kontakty powojenne ocalałych z Zagłady i ich wybawicieli oraz powojenne losy dzieci żydowskich ukrywanych przez Polaków.

„Błogosławiony ksiądz Władysław Findysz – kapłan i męczennik (1907–1964)”

Wystawa ukazuje życie i posługę duszpasterską Sługi Bożego księdza Władysława Findysza, skazanego w grudniu 1963 r. przez Sąd Wojewódzki w Rzeszowie, pomimo śmiertelnej choroby, na 2 lata i 6 miesięcy więzienia. Ksiądz Władysław Findysz jest pierwszym męczennikiem systemu komunistycznego w Polsce, wobec którego stwierdzono, iż poniósł śmierć z powodu cierpień zadanych mu w więzieniu in odiumfidei, tzn. z motywu nienawiści do wiary, a także potwierdzono fakt jego męczeństwa. Ksiądz Władysław Findysz został beatyfikowany 19 czerwca 2005 r.

„Sprawiedliwi wśród Narodów Świata. Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w Małopolsce w latach 1939–1945”

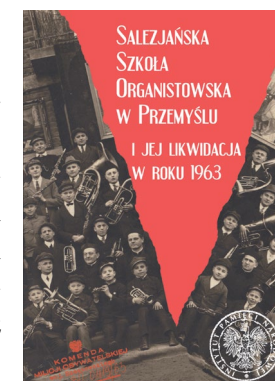
(wystawę można prezentować na zewnątrz)

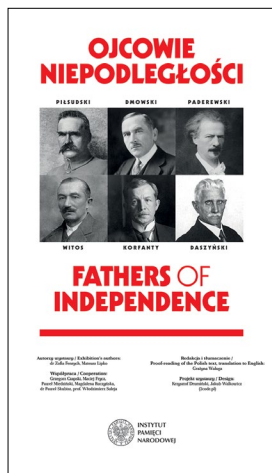
Wystawa jest już drugą o tej tematyce stworzoną w Oddziale IPN w Rzeszowie. Dotycząca całej Małopolski ekspozycja jest poszerzeniem wystawy poświęconej pomocy Polaków udzielanej Żydom na Rzeszowszczyźnie. Otwarcie wystawy odbyło się w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holocaustu na Rynku Głównym w Krakowie 27 stycznia 2008 r. i ściągnęło do Krakowa wielu znakomitych gości z Polski oraz z całego świata. Wystawa przygotowana jest w dwóch wersjach językowych polsko-angielskiej i angielsko-hebrajskiej.

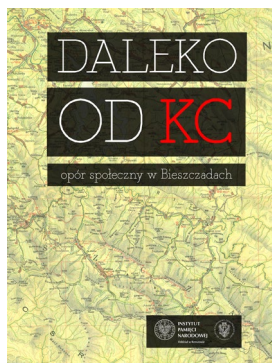
„Salezjańska Szkoła Organistowska w Przemyślu i jej likwidacja w roku 1963”

Celem ekspozycji jest przedstawienie historii szkoły oraz dokumentów związanych z jej likwidacją w 1963 r. Wystawa ma układ chronologiczno-problemowy. W pierwszej części prezentowane są materiały dotyczące historii szkoły, m.in. jej statut, fotografie uczniów i wykładowców, szkolne zespoły muzyczne, oraz przybliżające życie codzienne szkoły i parafii. Część druga zawiera materiały związane z likwidacją szkoły w 1963 r. Są to dokumenty wytworzone przez organy władzy komunistycznej (m.in. KW PZPR w Rzeszowie, KG MO w Warszawie, KW MO w Rzeszowie), jak również przez instytucje kościelne, sprzeciwiające się rozwiązaniu szkoły. Na kolejnych planszach zamieszczono materiały dokumentujące działania władz związane z likwidacją szkoły organistowskiej w Przemyślu (jedynej tego rodzaju placówki w Polsce) oraz prezentujące obronę szkoły przez salezjanów i społeczeństwo miasta. Wystawę zamykają dokumenty wytworzone już po likwidacji szkoły.

Jana Paderewskiego, Wincentego Witosa, Wojciecha Korfante go oraz Ignacego Daszyńskiego.

systemem. Jak do tego doszło, jakie były zarzewia konfliktów z władzą, jak rodził się opór społeczny na tym obszarze – o tym wszystkim w zwięzły sposób opowiada wystawa.

Ojcowie Niepodległości

Wystawa plenerowa składa się z 9 wolnostojących trzyplanszowych ekspozytorów. Wersja wewnętrzna wydrukowana jest na 11 planszach (rollup). Wstęp ekspozycji zawiera m.in. mapę Polski z lat 1918-1923 prezentującą proces kształtowania się polskich granic, oś czasu ukazującą najważniejsze wydarzenia procesu odbudowy państwowości, a także przedruki pierwszych stron Monitora Polskiego z pierwszych dni niepodległości. W głównej części wystawy zaprezentowane zostały postaci Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego

Daleko od KC – opór społeczny w Bieszczadach

Bieszczady – południowo-wschodni kraniec Polski, prawie całkowicie wyludniony po II wojnie światowej, stały się w późniejszym czasie jednym z najatrakcyjniejszych turystycznych regionów naszego kraju. Zasiedlane i zagospodarowywane zgodnie z socjalistycznymi pryncypiami, nieoczekiwanie w 1980 r. dzięki strajkowi w Ustrzykach Dolnych, zasłynęły jako jeden z głównych ośrodków walki rolników z tymże

„Nie zawsze defilada”

Jak świętowano odzyskanie Niepodległości

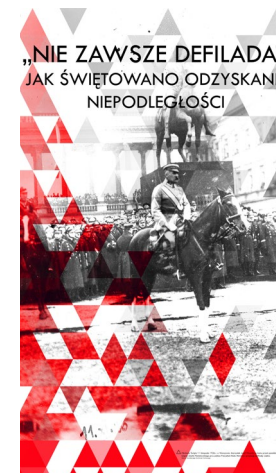
Święto Niepodległości upamiętnia odzyskanie przez Polskę samodzielnego bytu państwowego. Prezentowana ekspozycja skupiała swoją uwagę na tym, jak Święto Odzyskania Niepodległości funkcjonowało w różnych okresach najnowszych dziejów Polski. Pokazuje jak i kiedy świętowano w II RP, czy udawało się czcić to święto w czasie II wojny światowej i w okresie PRL. Pokazujemy jak wyglądało podtrzymanie tradycji 11. Listopada na wychodźstwie. Wystawa, bogato ilustrowana, ma układ chronologiczno-problemowy.

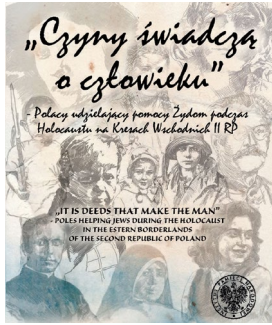
Ukradzione dzieciństwo

(wystawa zewnętrzna)

Ekspozycja ukazuje „świat” dzieci po wybuchu II wojny światowej. Pokazuje, jak wyglądało ich życie, jak zmieniła je wojna. Okres dzieciństwa, który został brutalnie przerwany przez politykę terroru prowadzoną przez okupantów, pozostawił w ich życiu ogromną traumę. Wystawa nawiązuje do przeżyć związanych z gettem, obozem, przymusową pracą, deportacjami, egzekucjami itp.

Ekspozycja została podzielona na siedem części, które obrazują dzieci w różnych rolach życiowych: I Dzieci – życie przedwojennych dzieci, w tym mniejszości; II Obrońcy; III Oszukani; IV Ofiary; V Obserwatorzy; VI Okaleczeni; VII Emigranci.

„Czyny świadczą o człowieku” – Polacy udzielający pomocy Żydom podczas Holocaustu na Kresach Wschodnich II RP

Wystawa składa się z dwóch części. Pierwsza część jest przypomnieniem podziału administracyjnego ziem polskich w okresie okupacji niemieckiej, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wschodnich. Natomiast druga, zasadnicza część wystawy poświęcona jest tym, którzy nieśli pomoc ludności żydowskiej. Wybrano i pokazano tu sylwetki i historie osób lub rodzin w różny sposób zaangażowanych w ratowanie Żydów.

Wystawa prezentuje nieznane fotografie i nigdzie dotąd niepublikowane dokumenty, potwierdzające pomoc Żydom przez polskich mieszkańców Kresów Wschodnich II RP. Obok zdjęć Polaków pokazano również ich żydowskich podopiecznych oraz miejsca ukrywania.

Wrzesień 1939

Wystawę na plakatach przygotowano w 80. rocznicę wybuchu II wojny światowej. Ukazuje historię „Września 1939 r.” w skali całego kraju ze szczególnym uwzględnieniem terenu dzisiejszego województwa podkarpackiego. Na wystawie znalazły się opisy, historie, zdjęcia oraz obszerne kalendarium. Wystawa skierowana jest do młodszych odbiorców, szczególnie uczniów szkół podstawowych.

Wystawa składa się z 9 plakatów, które w plikach pdf umieszczone są na stronie IPN. Każdy zainteresowany może samodzielnie pliki ściągnąć z portalu www.1wrzesnia39.pl i wydrukować.

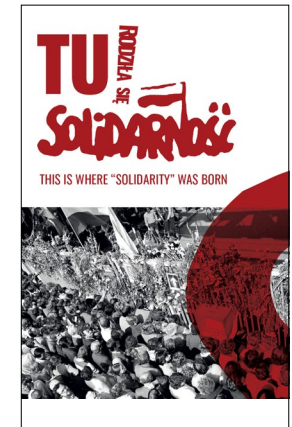
Polacy podczas II wojny światowej w zbiorach Oddziałowego Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie

Wystawa ma na celu pokazanie wybranych zdjęć, dokumentów i pamiątek po Polakach, którzy w latach wojny walczyli z niemieckim i sowieckim okupantem lub stali się ofiarami tych totalitarnych państw. Na planszach umieszczono krótkie biogramy żołnierzy, najcenniejsze zdjęcia, dokumenty i odznaczenia wojskowe, które zostały przekazane naszemu archiwum przez Darczyńców w ramach projektu Instytutu Pamięci Narodowej – Archiwum Pełne Pamięci.

Wystawa upamiętnia żołnierzy walczących w wojnie obronnej 1939 r., a następnie w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie lub w Armii Krajowej, ukazuje również los żołnierzy wziętych do niewoli, a następnie zamordowanych przez niemieckich i sowieckich okupantów. Wystawa po raz pierwszy była eksponowana od września do grudnia 2019 r. w siedzibie IPN w Rzeszowie przy ul. Szopena.

Tu rodziła się Solidarność (wystawa zewnętrzna)

Ekspozycja ukazuje ogólnopolskie masowe strajki z lipca, sierpnia i września 1980 r. Wystawa składa się z części ogólnopolskiej, modułów regionalnych oraz lokalnych, ukazujących powstawanie „Solidarności” w wielu miejscach obecnego Podkarpacia. Wystawa plenerowa składa się z 5 trzyplanszowych ekspozytorów. Teksty na panelach wystawowych są prezentowane w języku polskim i angielskim.

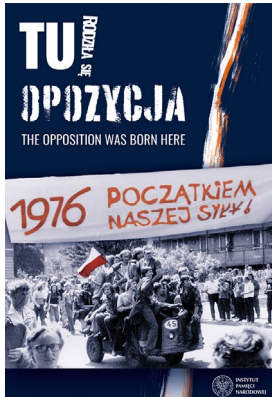
Tu rodziła się Solidarność Rolników

(wystawa zewnętrzna)

Wystawa ukazuje walkę środowiska chłopskiego z władzą komunistyczną w latach 1980–1981 o rejestrację rolniczych związków zawodowych. Starania o samorządna polską wieś trwały przez cały okres istnienia NSZZ RI „Solidarność” oraz „Solidarności Chłopskiej”. Dzięki wsparciu Prymasa Stefana Wyszyńskiego doszło do rejestracji 12 maja 1981 r. Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego

Rolników Indywidualnych „Solidarność”.

Wystawa składa się wielkoformatowych wydruków umieszczonych na pięciu ekspozytorach przestrzennych przystosowanych do prezentacji plenerowej.

Tu rodziła się Opozycja

(wystawa zewnętrzna)

Na wystawie zobaczyć można początki, rodzącego się w latach siedemdziesiątych XX w., buntu przeciwko komunistycznym władzom, który szybko przerodził się w zorganizowaną, zarówno w centralnych ośrodkach jak i w poszczególnych regionach Polski, opozycję antykomunistyczną. Wystawa składa się z części ogólnopolskiej oraz modułów regionalnych, ukazujących powstawanie opozycji na terenach

obecnego województwa podkarpackiego. Wystawa plenerowa, składa się z 5 trzyplanszowych ekspozytorów. Teksty na panelach prezentowane są w językach polskim i angielskim.

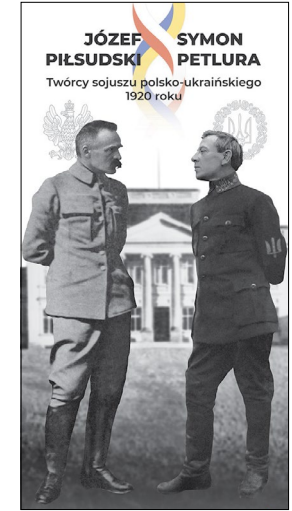
„Józef Piłsudski i Symon Petlura

– twórcy sojuszu polsko-ukraińskiego 1920 roku”

(wystawa zewnętrzna)

Wystawa przedstawia wciąż mało znany aspekt walk o Niepodległość i granice Rzeczypospolitej przez pryzmat życia dwóch mężów stanu: Józefa Piłsudskiego i Symona Petlury. Zawarty przez tych dwóch polityków i wojskowych sojusz w 1920 r. pozwolił zakończyć krwawy konflikt polsko-ukraiński, toczony od 1918 r., i umożliwił wspólną walkę z Rosją bolszewicką. Traktat ryski z 1921 r. nie zamknął okresu tej współpracy. Emigracja ukraińska w II RP wywarła znaczący, pozytywny wpływ na wzajemne stosunki, stanowiąc poważną przeciwwagę ugrupowań skrajnie nacjonalistycznych.

Życie polityczne i stosunki wojskowe Rzeczypospolitej Polskiej i Ukraińskiej Republiki Ludowej, przeplatają się z wątkami biograficznymi postaci. Ekspozycja zilustrowana jest bogatym materiałem fotograficznym oraz dokumentowym.

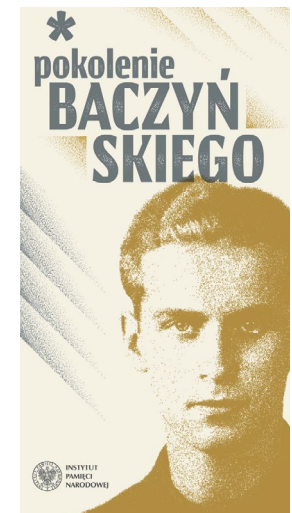

„Pokolenie Baczyńskiego”

(wystawa zewnętrzna)

Wystawa edukacyjna „Pokolenie Baczyńskiego”, opowiada o przedstawicielach wyjątkowego pokolenia Polaków walczących o kraj w l. 1939-1945 a potem zasłużonych w procesie jego odbudowy. Wystawa składa się z części ogólnopolskiej prezentującej postacie: Krzysztofa K. Baczyńskiego, Karola Wojtyły, Reginy Pleśniewicz, Anieli Dziewulskiej-Łosiowej, oraz części regionalnej, przybliżającej przedstawicieli związanych z naszym regionem: Jan Bałda ps „Piotr”, Irena Leszczyńska (Szebla) i Józef Szajna.

Wystawa na wielkoformatowych ekspozytorach przestrzennych przystosowanych do prezentacji plenerowej.

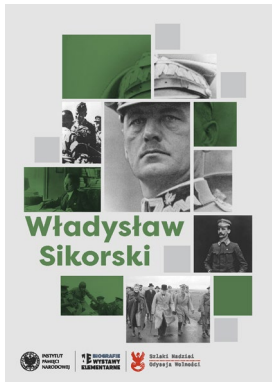

„Łukasz Ciepliński”

(wystawa elementarna)

Biograficzna wystawa prezentuje postać pułkownika Łukasza Cieplińskiego - Prezesa IV Zarządu WiN, który stał się symbolem walki Polaków o niepodległość. Ciepliński należał do elity pokolenia wychowanego w II Rzeczypospolitej. Walczył w obronie kraju w 1939 r. Za swoją bohaterską postawę podczas bitwy nad Bzurą został odznaczony Krzyżem Orderu Virtuti Militari. W ZWZ – AK pełnił funkcję inspektora rzeszowskiego. Pod jego dowództwem Inspektorat AK Rzeszów był najsilniejszym ze wschodnich inspektoratów krakowskiego Okręgu AK. Na panelach wystawy dotyczących okresu po 1944 r. zaprezentowano działalność Łukasza Cieplińskiego w konspiracji antykomunistycznej, jego aresztowanie, proces i tragiczną śmierć 1 marca 1951 r.

„Władysław Sikorski”

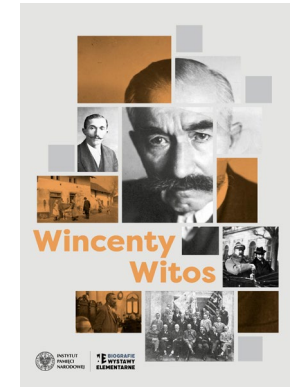
(wystawa elementarna)

Biograficzna wystawa elementarna przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Rzeszowie. Władysław Sikorski urodził się 20 V 1881 r. w Tuszowie Narodowym. Już jako uczeń angażował się w działalność niepodległościową. Jako żołnierz i polityk przyczynił się do odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r., a następnie do jej zachowania, w wojnach z Ukrainą i Rosją bolszewicką. W czasie II wojny światowej pełnił funkcję wodza naczelnego i premiera rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźctwie.

„Wincenty Witos”

(wystawa elementarna)

Biograficzna wystawa elementarna przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Rzeszowie. Wincenty Witos urodził się 21 I 1874 r. w Wierzchoślavicach w powiecie tarnowskim. Choć nie zdobył formalnego wykształcenia, już w dzieciństwie nauczył się ciężkiej pracy i konsekwencji w realizacji celów. Jeszcze przed wybuchem I wojny światowej stał się jednym z liderów ruchu ludowego, został posłem na Sejm Krajowy we Lwowie i do Rady Państwa w Wiedniu. Swoją pozycję wykorzystywał do działań zmierzających do odzyskania niepodległości, a w odrodzonej Polsce trzykrotnie obejmował urząd premiera. Uznawany za jednego z najwybitniejszych polskich polityków, nigdy nie oderwał się od chłopskich korzeni i stał się niekwestionowanym autorytetem ruchu ludowego, również dla kolejnych pokoleń.

„Wystawy elementarne” i „Biografie elementarne”

Zachęcamy do zapoznania się z wystawami, które powstały w ramach projektów „Wystawy elementarne” i „Biografie elementarne”. Pracownicy IPN przygotowali wystawy, których narracja skupiona jest na kwestiach podstawowych i ważnych dla społeczeństwa. Materiały mogą zostać pobrane i samodzielnie wydrukowane z przez instytucje, szkoły i osoby fizyczne.

Zapraszamy na:

edukacja.ipn.gov.pl/edu/wystawy

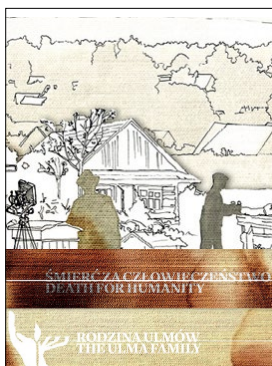

„Pancerniacka Tradycja. Żurawica 1921-1939”

(wystawa zewnętrzna)

Wystawa przedstawia narodziny, funkcjonowanie w okresie dwudziestolecia międzywojennego oraz zaangażowanie podczas II wojny światowej jednostek związanych z polskim ośrodkiem wojsk pancernych w Żurawicy.

Wystawa jest prezentowana na ekspozycji stałej w koszarach 1 Batalionu Czołgów w Żurawicy.

„Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów”

(wystawa zewnętrzna)

Wystawa prezentująca losy rodziny Ulmów z Markowej, zamordowanej przez Niemców za ukrywanie Żydów podczas II wojny światowej. Na ekspozycji zaprezentowano wiele niepublikowanych do tej pory zdjęć. Wystawa jest dwujęzyczna, polsko-angielska.

Jest przystosowana do prezentacji zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz. Posiada unikalny system podświetlania ładowany za pomocą paneli fotowoltaicznych. Jest także możliwość zasilania z sieci elektrycznej.

Po wcześniejszym uzgodnieniu istnieje możliwość nieodpłatnego wypożyczenia każdej wystawy, oraz przeprowadzenia związanych z nią zajęć edukacyjnych:

Kontakt: **Katarzyna Kyc** | katarzyna.kyc@ipn.gov.pl | tel. 17 860 60 54

Kontakt: **Ewa Dziobak** | ewa.dziobak@ipn.gov.pl | tel. 178 60 60 54

LEKCJE WYKŁADY WARSZTATY

Zajęcia prowadzone są zarówno w siedzibie Oddziału, w szkołach oraz on-line. Lekcje mogą być powiązane z projekcją filmów i zajęciami terenowymi (wycieczki, gry terenowe).

Obok tematów podajemy sugerowany poziom edukacyjny. Większość lekcji, po uzgodnieniu z nauczycielem zamawiającym, może być dostosowana do wieku odbiorców.

I – klasy I-III szkoły podstawowej

II – klasy IV-VI szkoły podstawowej

III – klasa VI-VIII szkoły podstawowej

IV – szkoły ponadpodstawowe

Proponowane tematy:

- Symbole naszej historii – historia herbu i flagi Polski **I, II, III**
- Dziedzictwo powstania styczniowego **III, IV**
- Ku niepodległości – polskie formacje zbrojne podczas I wojny światowej **II, III**
- Drogi do Niepodległości **III, IV**
- Płk Leopold Lis-Kula **III, IV**
- Legiony Polskie w czasie I wojny światowej **III, IV**
- Wojna Polski z Rosją 1919-1921 **III, IV**
- Powstania Śląskie **III, IV**
- Sojusz polsko-ukraiński 1920 r. **III, IV**
- Współtwórcy niepodległości Polski **II, III**
- Orłęta Lwowskie **II, III**
- „Morze, nasze morze...” – znaczenie Bałtyku dla odrodzonej Polski (1918-1939) **III, IV**
- Żwirko, Wigura i inni – sukcesy lotnictwa II RP **III, IV**
- Centralny Okręg Przemysłowy **II, III, IV**
- Dwudziestolecie Międzywojenne w źródłach historycznych **III, IV**
- Wojsko Polskie 1918–1939 **II, III**
- Zapomniane ludobójstwo – „operacja polska” NKWD w latach 1937-1938 **III, IV**
- Wrzesień 1939 r. **II, III, IV**
- Nie tylko 303 – polskie lotnictwo podczas II wojny światowej **III, IV**
- Historia rodziny Ulmów **III, IV**
- Najmłodszy bohaterowie – dzieci i młodzież podczas II wojny światowej **II, III**
- Miś Wojtek - żołnierz gen. Andersa **I, II, III**
- Harcerze podczas II wojny światowej **II, III, IV**
- „Zośka” i inni – dalsze losy bohaterów Kamieni na szaniec **III, IV**
- Młodzież w Powstaniu Warszawskim **II, III, IV**
- Okupacja sowiecka ziem polskich 1939–1941 **II, III, IV**
- Deportacje ludności polskiej do ZSRS **III, IV**

- W obliczu dwóch totalitaryzmów – zbrodnie okupantów na ludności polskiej podczas II wojny światowej **II, III, IV**
- Zbrodnia Katyńska i Kłamstwo Katyńskie **III, IV**
- Zbrodnia Wołyńsko-Małopolska **III, IV**
- Zagłada Żydów polskich w czasie II wojny światowej **III, IV**
- Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w latach 1939–1945 **III, IV**
- Polskie Państwo Podziemne 1939–1945 **III, IV**
- Cichociemni **II, III, IV**
- „Burza” 1944 **II, III**
- Żołnierze Wyklęci **II, III, IV**
- Irena Sendlerowa **II, III, IV**
- Witold Pilecki **II, III, IV**
- Płk Łukasz Ciepliński **II, III, IV**
- Danuta Siedzikówna „Inka” **II, III, IV**
- Gen. Stanisław Maczek **III, IV**
- Historia Alicji Wnorowskiej **III, IV**
- Aparat represji w Polsce Ludowej **III, IV**
- Prymas Tysiąclecia – kardynał Stefan Wyszyński **III, IV**
- Abp Ignacy Tokarczuk **III, IV**
- Kryzysy społeczno-polityczne PRL **III, IV**
- Od Sierpnia ’80 do Grudnia ’81 **III, IV**
- Stan wojenny **II, III, IV**
- Ksiądz Jerzy Popiełuszko (1947–1984) **II, III, IV**
- Nasi rówieśnicy w PRL **II, III, IV**
- Instytut Pamięci Narodowej – struktura, cele, działania **III, IV**

Warsztaty:

Emisariusze Polskiego Państwa Podziemnego

Zajęcia składają się z wykładu wprowadzającego oraz analizy materiałów źródłowych związanych z losami i doświadczeniami emisariuszy PPP.

Losy ludności cywilnej podczas Powstania Warszawskiego

Na zajęcia składają się wykład wprowadzający, analiza tekstów oraz relacji „świadków historii”. Zajęcia skierowane są dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Praca ze źródłem historycznym

Zajęcia składają się z dwóch części – wykładu prezentującego treść teoretyczną oraz warsztatów polegających na analizie wybranych źródeł historycznych.

Praca z kamerą i aparatem fotograficznym

Zajęcia praktyczne. Głównym celem zajęć jest przekazanie wiedzy technicznej w jaki sposób realizować relacje ze spotkań ze świadkami historii lub reporterze z wydarzeń historycznych.

Lekcje z historii najnowszej

90-minutowe lekcje prowadzone metodami aktywizującymi uczniów w oparciu o scenariusze przygotowane przez edukatorów z Centrali IPN:

- Z flagą narodową przez historię najnowszej Polski **II, III**
- „A więc wojna” – polski wrzesień 1939 r. **III**
- Uliczka – obraz świata żydowskiego w okresie II Rzeczypospolitej, który zniknął w wyniku Holocaustu. (Scenariusz w ramach współpracy z IPN opracował Instytut YadVashem.) **III, IV**
- Sposoby ratowania Żydów pod okupacją niemiecką **II, III, IV**
- Prześladowani i aparat terroru 1944–1989 **III, IV**
- Historie żołnierzy z wyrokiem – polskie podziemie niepodległościowe po 1945 r. **IV**
- PRL – państwo totalitarne? **III, IV**
- Sztuka w służbie propagandy **IV**
- „W samo południe”. Wybory 4 czerwca 1989 r. **III, IV**

Warsztaty dla najmłodszych

Zajęcia edukacyjne oparte na filmach animowanych opracowanych w ramach projektów IPN „Historia w kolorach” i „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?”

Proponowane tematy:

- Polak Mały – historia polskich symboli narodowych
- Baśka Murmańska – jak niedźwiedzica pomagała Polakom odzyskać niepodległość
- Kasztanka – z Józefem Piłsudskim w walce o niepodległość i granice odrodzonej Polski
- Spacer z psem Sambo po międzywojennej Polsce
- Miś Wojtek – żołnierz gen. Andersa
- Opowieść psa Ciapka – polscy lotnicy podczas II wojny światowej

Możliwe jest indywidualne uzgodnienie tematu i formy zajęć (np. zagadnienia regionalne, związane z patronem szkoły itp.).

Kontakt:

Katarzyna Kyc | katarzyna.kyc@ipn.gov.pl | tel. 17 860 60 54

Maciej Rędziniak | maciej.redziniak@ipn.gov.pl | tel. 17 867 30 32

Zenon Fajger | zenon.fajger@ipn.gov.pl | tel. 17 867 30 32

Jacek Magdoń | jacek.magdon@ipn.gov.pl | tel. 17 860 60 36

SZKOLENIA DLA NAUCZYCIELI

Szkolenia dla nauczycieli

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie we współpracy z lokalnymi instytucjami organizuje dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych ze szkół województwa podkarpackiego cykliczne szkolenia metodyczne. Harmonogramy szkoleń zamieszczane są na facebooku i stronie internetowej rzeszowskiego Oddziału IPN.

Zajęcia mogą odbywać się stacjonarnie i online.
Chętnych do organizacji szkoleń zapraszamy do kontaktu.

Proponowane tematy szkoleń:

- „Agresja sowiecka i okupacja wschodnich terenów Rzeczypospolitej 1939-1941”
- „II Rzeczypospolita – wybrane zagadnienia „Centralny Okręg Przemysłowy w II RP”
- „Konspiracja niepodległościowa po 1944 roku”
- „Polskie Państwo Podziemne na Rzeszowszczyźnie 1939 - 1944/1945”
- „Prymas Tysiąclecia. Kardynał Stefan Wyszyński”
- „Zabić Polaków. »Operacja polska« NKWD 1937-1938”
- „Zbrodnia Katyńska”
- „Zbrodnia Wołyńsko – Małopolska”
- „Wojna polsko – bolszewicka”
- warsztaty poświęcone przemianom ustrojowym w Polsce w 1989 r.
- warsztaty wokół gry edukacyjnej IPN „IV rozbiór Polski”
- warsztaty wokół gry edukacyjnej IPN „Niepodległa”
- warsztaty wokół gry edukacyjnej IPN „ZnajZnak”
- „Harcerstwo w służbie Rzeczypospolitej”
– jak korzystać z teki edukacyjnej IPN
- „Poligon rakietowy Blizna 1943-1944”
- „Losy ludności cywilnej podczas Powstania Warszawskiego”
- „Historia Rodziny Ulmów”
- „I Dywizja Pancerna generała Stanisława Maczka”

Kontakt:

Katarzyna Kyc | katarzyna.kyc@ipn.gov.pl | tel. 17 86 06 054

The image features a large, stylized graphic of a hand holding a banner. The hand and banner are filled with a dense collection of Polish symbols, logos, and text. Visible elements include the Polish coat of arms (white eagle on a shield), the word "SOLIDARNOSĆ" (Solidarity) in various fonts, the acronym "PZPR" (Polish United Workers' Party), the date "1965-1954", and the acronym "P.P.S.". There are also depictions of a car, a factory, a building, and various other icons. The background is a solid olive green color.

MATERIAŁY EDUKACYJNE

HARCESTWO W SŁUŻBIE RZECZYPOSPOLITEJ

Teka edukacyjna

„Harcerstwo w służbie Rzeczypospolitej. Od początków ruchu skautowego do schyłku PRL”

W podstawie programowej nauczania historii w polskich szkołach prawie nie ma bezpośrednich odniesień do harcerstwa. Jednak w jakimś stopniu jego członkowie – indywidualnie czy też w ramach organizacji – uczestniczyli w ważnych dla Polaków wydarzeniach XX w. Spojrzenie na nie z ich perspektywy – wówczas niejednokrotnie rówieśników dzisiejszych uczniów – może być

szansą przekazu wiedzy o przeszłości w sposób bardziej zrozumiały i ciekawy. Dlatego powstała teka edukacyjna Harcerstwo w służbie Rzeczypospolitej.

Jest ona pomyślana przede wszystkim jako pomoc dla nauczycieli historii, ale również języka polskiego, wychowawców, a także instruktorów harcerskich, którzy – po przystosowaniu do zasad metodyki harcerskiej – mogą wykorzystać niektóre fragmenty do pracy z młodzieżą. Autorami są pracownicy różnych oddziałów IPN, którzy sami byli lub nadal są zaangażowani w działalność harcerską.

Teka zawiera m.in. eseje historyczne, scenariusze lekcji, propozycje ćwiczeń, konkursu i gry terenowej, kalendarium, materiały źródłowe oraz materiały video ze wspomnieniami byłych harcerzy.

Teka dostępna jest pod adresem: edukacja.ipn.gov.pl/edu/materiały-edukacyjne

Infografika Wrzesień 1939

Oddajemy do Państwa dyspozycji infografikę „Wrzesień 1939”, chcielibyśmy aby stała się ona narzędziem pomocnym w nauczaniu i pełniejszym zrozumieniu historii polskiego września 1939 r. Dopiero tak pełne zestawienie wszystkich stron wrześniowego konfliktu uświadamia nam z czym musieliśmy się zmierzyć jesienią 1939 r. i jak trudna i samotna była to walka.

Mamy nadzieję, że nasze infografiki zainteresują

tak nauczycieli, jako pomoc na lekcjach historii, jak i samych uczniów.

Infografika dostępna jest pod adresem:

edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/rzeszow/materiały-edukacyjne/infografiki
oraz do wyczerpania zapasów w wersji drukowanej.

Infografika Porozumienia rzeszowsko-ustrzyckie

Minęło 40 lat od podpisania „Porozumień rzeszowsko-ustrzyckich”, które stały się symbolem walki rolników w okresie PRL o swoje prawa, których gwarancją miało być powstanie niezależnego od władz związku, analogicznego do robotniczej „Solidarności”. I choć porozumienia gwarancji rejestracji związku nie zawierały, były ważnym etapem w procesie powstawania „Solidarności” Rolników Indywidualnych. Ten właśnie proces w prosty, przejrzysty sposób przypominamy na pięciu planszach naszej infografiki.

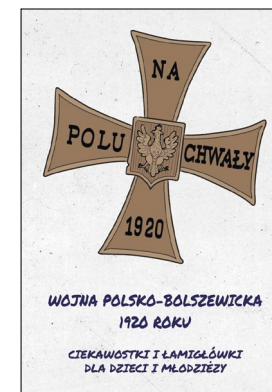
Infografika do pobrania pod adresem:

edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/rzeszow/materiały-edukacyjne/infografiki

„Wojna polsko-bolszewicka 1920 r. Ciekawostki i łamigłówki dla dzieci”

Książeczka „Wojna polsko-bolszewicka 1920 roku. Ciekawostki i łamigłówki dla dzieci” jest propozycją przybliżenia tego poważnego tematu młodszym czytelnikom, nie uczącym się jeszcze o tych wydarzeniach w szkole. Mamy nadzieję, że pomoże ona zainteresować ich historią, a dla rodziców czy dziadków, będzie pomocą do zaproponowania dzieciom ciekawej i kształcącej zabawy.

Nie jest to materiał edukacyjny tworzony z myślą o pracy w szkole, jednak mamy nadzieję, że może być również wykorzystany przez nauczycieli, zwłaszcza uczących historii w klasie IV.

Publikacja dostępna jest pod adresem:

edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/rzeszow/materiały-edukacyjne/publikacje-popularnona
oraz do wyczerpania zapasów w wersji drukowanej.

„Symbole naszej historii. Ćwiczenia i łamigłówki dla dzieci i młodzieży”

Pragniemy oddać w Państwa ręce kolejne ćwiczenia dla młodzieży tym razem poświęcone polskim symbolom narodowym. Na kilkudziesięciu stronach znajdzie się szereg zadań, rebusów i konkursów poświęconym wielu polskim symbolom. Wszystko po to aby przybliżyć ich historię i znaczenie najmłodszym Polakom.

Publikacja będzie dostępna pod adresem:

edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/rzeszow/materiały-edukacyjne/publikacje-popularnona
oraz do wyczerpania zapasów w wersji drukowanej.

Po wcześniejszym uzgodnieniu istnieje możliwość nieodpłatnego otrzymania materiałów dostępnych w wersji wydrukowanej:

Kontakt: **Ewa Dziobak** | ewa.dziobak@ipn.gov.pl | tel. 17 860 60 54

PRZEGLĄDY FILMOWE

Filmowe wtorki z IPN w kinie „Zorza”

Cykl filmowy organizowany przez IPN Oddział w Rzeszowie w rzeszowskim Kinie „Zorza”. W ramach pokazów prezentujemy filmy, których fabuła osadzona jest w najnowszej historii Polski. Każda projekcja poprzedzona jest komentarzem historyka.

Pokazy odbywają się w kinie „Zorza” w Rzeszowie w każdy drugi wtorek miesiąca o godz. 18:00 (z wyjątkiem wakacji).

Od września 2023 r. w ramach cyklu prezentowane będą filmy fabularne i dokumentalne

Wejście na projekcje tylko z darmowymi wejściówkami!
Odbiór wejściówek w siedzibie IPN przy ul. Słowackiego 18
Informacja pod numerem telefonu: 17 860 60 54

„Kadr z historii...”

Pokazy organizowane we współpracy z instytucjami naukowymi i kulturalnymi. Prezentacje obejmują zarówno większe przeglądy filmowe (filmów fabularnych i dokumentalnych), jak i pojedyncze projekcje wybranych tytułów. Mogą w nich brać udział wszyscy, których zainteresuje dana tematyka, pokazy mają bowiem charakter otwarty, wstęp jest wolny. W ramach projektu zorganizowano m.in. przeglądy filmowe, pokazy filmów fabularnych, projekcje filmów dokumentalnych, pokazy kronik filmowych.

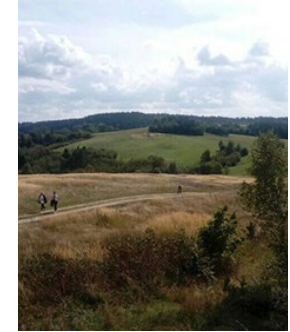

Szczegółowych informacji o projekcjach organizowanych w latach 2023-2024 szukaj na stronie: www.ipn.gov.pl oraz pod numerem tel. 17 860 60 54

RAJDY I ZAJĘCIA TERENOWE

Rajdy edukacyjne

Rajdy piesze dla młodzieży organizowane przez OBEN IPN w Rzeszowie mają charakter historyczno-edukacyjny. Wędrując i poznając miejsca wydarzeń historycznych (niejako od kuchni) a także biorąc udział w licznie przygotowanych konkursach i grach, młodzież zapoznaje się z historią Polski a przede wszystkim z historią własnego regionu. Wszelkie koszty związane z organizacją i prowadzeniem rajdu ponosi IPN. Gorąco zapraszamy!

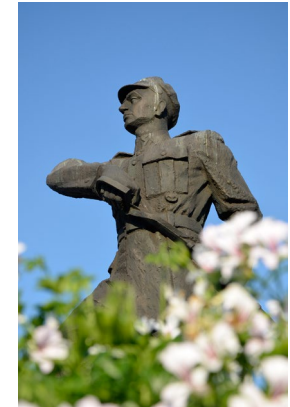

Szczegółowe informacje o następnych rajdach organizowanych w roku szkolnym 2023/2024 zamieszczone zostaną na stronie: www.ipn.gov.pl

Spacery historyczne po Rzeszowie

Pracownicy IPN oprowadzają po centrum Rzeszowa, wskazując miejsca ważne dla historii miasta i opowiadając o związanych z nimi wydarzeniach. Przykładowe trasy:

- Śladem Konfederatów Barskich
- Śladem Powstańców Styczniowych
- Śladem rzeszowskich Strzelców
- Śladem Armii Krajowej
- Śladem płk. Leopolda Lisa-Kuli
- Śladem płk. Łukasza Cieplińskiego
- Śladem rzeszowskich Żydów
- Śladem Wojska Polskiego
- Rzeszów podczas okupacji niemieckiej
- Początki komunistycznego aparatu bezpieczeństwa
- Architektura socrealistyczna w Rzeszowie
- Rzeszowski zamek – więzienie i miejsce straceń w okresie okupacji niemieckiej i Polski Ludowej
- Rzeszowskie pomniki

Gry miejskie

- „Rzeszów podczas okupacji niemieckiej”
- „Szlakiem Rzeszowskiej Solidarności”

Forma zajęć edukacyjnych dla młodzieży pozwalająca na poznawanie historii w aktywny sposób. Oferta ta skierowana jest głównie do uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych. Uczestnicy gry odnajdują zaznaczone na planie punkty (budynki, pomniki, tablice pamiątkowe) w centrum Rzeszowa (nie trzeba przechodzić przez bardziej ruchliwe ulice) i rozwiązują związane z nimi zadania. Gry mogą być przeprowadzone z wykorzystaniem aplikacji „ActionTrack”. Czas trwania wraz z podsumowaniem – ok. 2 godz.

Kontakt:

Zenon Fajger | zenon.fajger@ipn.gov.pl | tel. 17 867 30 32

Jacek Magdon | jacek.magdon@ipn.gov.pl | tel. 17 860 60 36

KONKURSY DLA UCZNIÓW

KONKURSY DLA UCZNIÓW

OBEN IPN w Rzeszowie w ciągu roku szkolnego organizuje kilka konkursów historycznych. Stałe miejsce w naszej ofercie zajmuje konkurs „Namaluj historię dziadków”. Ponad to regularnie przygotowujemy inne projekty konkursowe m.in. z Kuratorium Oświaty w Rzeszowie, Archiwum Państwowym w Rzeszowie czy Stowarzyszeniem Miłośników Jarosławia.

Szczegółowe informacje na temat poszczególnych konkursów będziemy umieszczać na stronie internetowej IPN oraz na Facebooku Oddziału IPN w Rzeszowie facebook.com/IPN.Rzeszow

Namaluj historię dziadków

Konkurs przeznaczony jest dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych województwa podkarpackiego i polega na wykonaniu pracy plastycznej o tematyce historycznej.

Prace powinny dotyczyć historii Polski w latach 1939-1989 i powstać w wyniku inspiracji opowiadaniem osoby, która żyła w okresie, którego dotyczy opowieść. Powinny prezentować zdarzenia, w które opowiadające osoby były bezpośrednio zaangażowane. Mogą być to również wydarzenia, które znają one z przekazów osób już nieżyjących (opowieści rodzinne itp.). W konkursie mogą startować uczniowie już od kl. I szkoły podstawowej. Prace będą oceniane w 4 kategoriach wiekowych a regulaminowe wymagania dotyczące formy prac dostosowane są do wieku uczestników.

Szczegółowe informacje o edycji konkursu organizowanej w sezonie 2023/2024 zamieszczone zostaną na stronie: edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/rzeszow

Kontakt: **Zenon Fajger** | zenon.fajger@ipn.gov.pl | tel. 17 867 30 32

„Niedźwiedź Wojtek – żołnierz gen. Andersa”

Międzynarodowy konkurs dla dzieci i młodzieży
„Niedźwiedź Wojtek - żołnierz gen. Andersa”

W roku 2024 zapraszamy na IV edycję międzynarodowego konkursu dla dzieci i młodzieży „Niedźwiedź Wojtek – żołnierz gen. Andersa”. Konkurs polegający na wykonaniu kartki pocztowej, komiksu lub napisaniu opowiadania o przygodach kaprała Wojtka – niedźwiedzia służącego w 2. Korpusie Polskim w czasie II wojny światowej, skierowany jest do dzieci i młodzieży w wieku od 9 do 16 lat.

Szczegółowe informacje o edycji konkursu organizowanej w sezonie 2023/2024 zamieszczone zostaną na stronie: edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/rzeszow

Kontakt: **Maciej Rędziniak** | maciej.redziniak@ipn.gov.pl | tel. 17 867 30 32

„W kręgu poezji i prozy lagrowej więźniarek KL Ravensbrück”

61

Ogólnopolski konkurs recytatorski „W kręgu poezji i prozy lagrowej więźniarek KL Ravensbrück” skierowany jest do uczniów klas VIII szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych. Konkurs jest formą oddania hołdu ofiarom zamordowanym w niemieckim, nazistowskim KL Ravensbrück oraz ocalałym, byłym więźniarkom obozu. Jak mówi Maria Lorens, pomysłodawczyni konkursu oraz córka byłej więźniarki KL Ravensbrück Katarzyny Matei – „Jeśli echo ich głosów zamilknie, zginiemy”.

Szczegółowe informacje o edycji konkursu organizowanej w sezonie 2023/2024 zamieszczone zostaną na stronie: edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/rzeszow

Kontakt: **Katarzyna Hudzicka-Chochorowska**
katarzyna.hudzicka-chochorowska@ipn.gov.pl | tel. 17 860 60 60

**KLUB HISTORYCZNY
IM. PŁK. ŁUKASZA CIEPLIŃSKIEGO**

Głównym celem działającego przy rzeszowskim Oddziale IPN Klubu im. płk. Łukasza Cieplińskiego jest propagowanie wiedzy historycznej, obejmującej dzieje Polski i losy jej obywateli w latach 1918–1989, ze szczególnym uwzględnieniem okresu zniewolenia komunistycznego. Klub realizuje swoje zadania poprzez organizację wykładów otwartych, pokazów filmowych, rajdów i objazdów historycznych oraz spotkań ze świadkami historii. Członkowie klubu angażują się też w promocję historii związanej z Podkarpaciem.

Informacji na temat działalności Klubu Historycznego udziela
Katarzyna Gajda-Bator | katarzyna.gajda-bator@ipn.gov.pl | tel. 17 860 60 12

INNA DZIAŁALNOŚĆ

Noc Muzeów

Instytut Pamięci Narodowej od 2010 roku bierze udział w „Nocy Muzeów”. W programie znalazły się m.in.: zapoznanie zwiedzających z działalnością pionu archiwalnego Instytutu, zwiedzanie archiwum, prezentacje wystaw przygotowanych przez pracowników IPN w Rzeszowie, prezentacje grup rekonstrukcyjnych, pokazy filmów dokumentalnych, druku na sicie, przygotowanych przez IPN edukacyjnych gier planszowych, czy też konkurs historyczny, w którym nagrodami były publikacje Instytutu. Oferta co roku cieszy się ogromnym zainteresowaniem zwiedzających.

Sala Pamięci w Zamku Lubomirskich w Rzeszowie

Na Zamku Lubomirskich, w jednej z dawnych cel, otwarto Izbę Pamięci. Zwiedzający mogą zapoznać się z historią tego obiektu, a także innych miejsc związanych z funkcjonowaniem komunistycznego aparatu bezpieczeństwa, zbadanych w ramach programu „Śladami Zbrodni”.

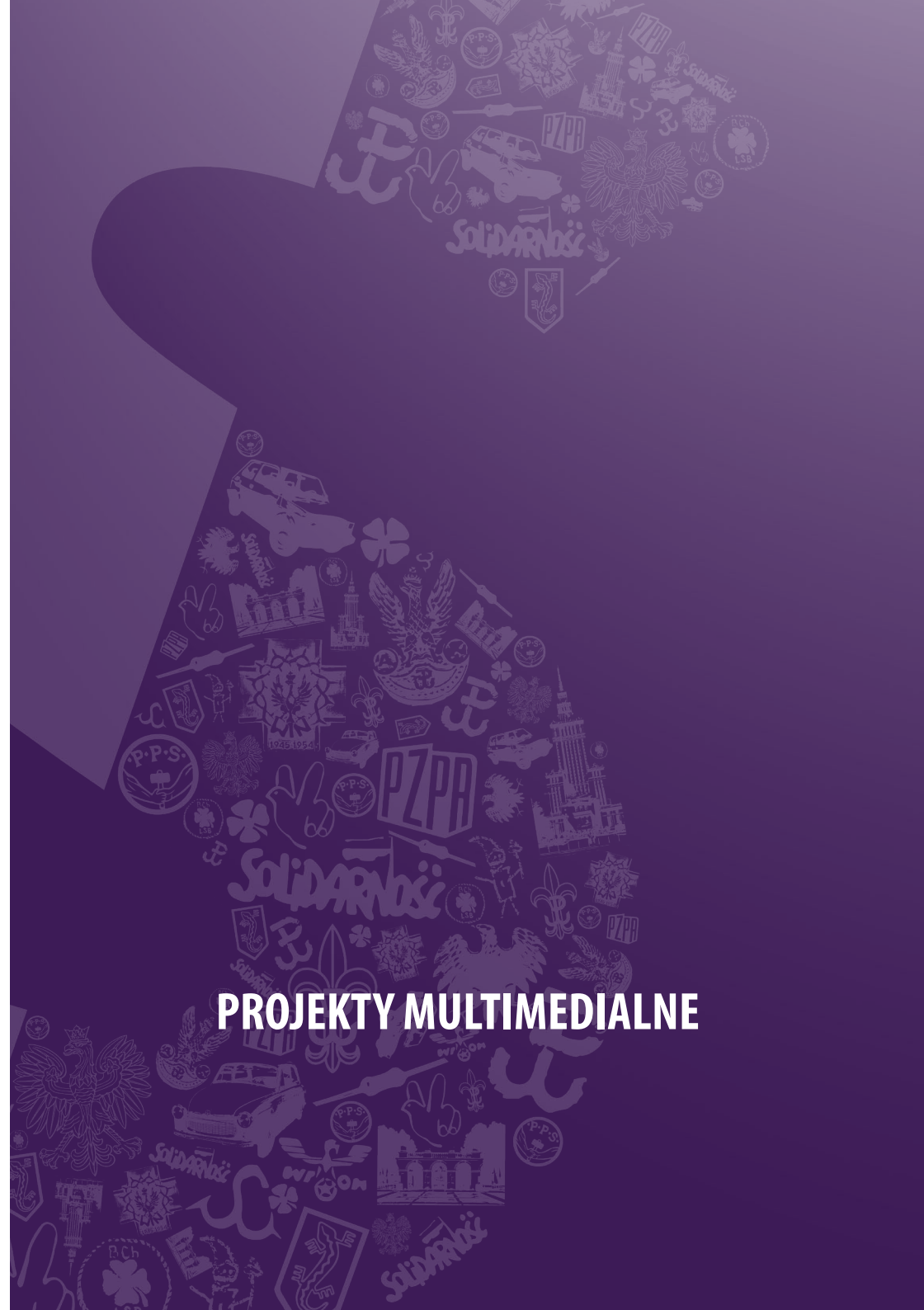
Osoby zainteresowane odwiedzeniem Sali prosimy o kontakt:
Maciej Rędziński | maciej.redziniak@ipn.gov.pl | tel. 17 867 30 32

Sala Pamięci w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu

W budynku Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu, w miejscu gdzie w czasie II wojny światowej siedzibę miało jarosławskie gestapo, IPN Oddział w Rzeszowie przygotował wystawę stałą. Na tablicach zamontowanych w dawnych katowniach, opisana jest historia II wojny światowej w Jarosławiu i historia terroru w mieście.

Osoby zainteresowane odwiedzeniem Sali prosimy o kontakt w [PUP Jarosław](#)

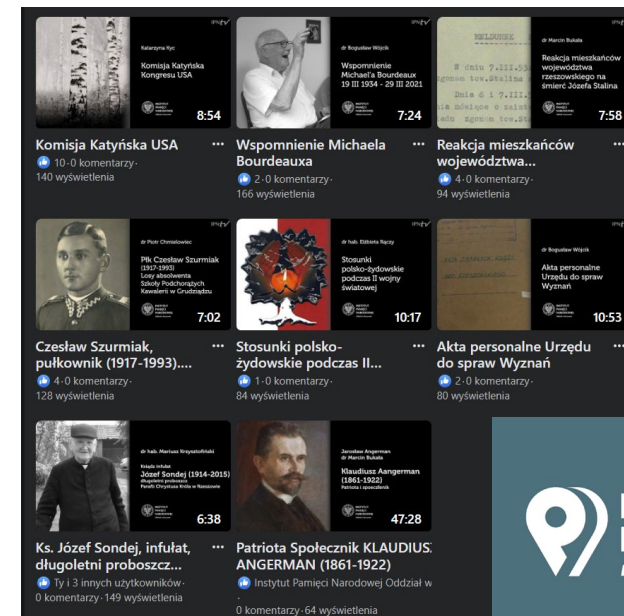
PROJEKTY MULTIMEDIALNE

Projekt filmów dokumentalnych „Przystanek Historia Rzeszów”

Lista odtwarzania Przystanek Historia Rzeszów
facebook.com/IPN.Rzeszow

Od 22 kwietnia 2021 r. Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie publikuje cykliczne nagrania przybliżające tematy historyczne leżące w obszarze zainteresowań pracowników Oddziału.

Projekt ma za zadanie ułatwić osobom niemogącym skorzystać z oferty stacjonarnej zapoznanie się z zakresem działań Oddziału rzeszowskiego. Filmy będą sukcesywnie przenoszone na profil YouTube Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie: youtube.com/@ipnrzeszow3779 i tam dostępne w lepszej jakości i z napisami. Zapraszamy.

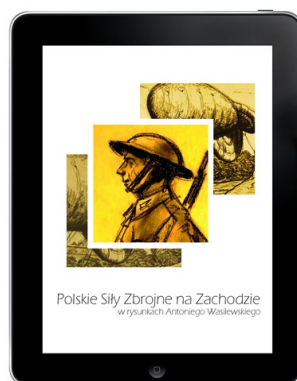
Publikacja elektroniczna „Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie w rysunkach Antoniego Wasilewskiego”

www.antoniasilewski.pl

Od 12 kwietnia 2012 r. poprzez iBookstore® oraz serwis www.antoniasilewski.pl dostępna jest pierwsza elektroniczna publikacja przygotowana przez Instytut Pamięi Narodowej Oddział w Rzeszowie we współpracy z: Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, Szkołą Podstawową im. gen. Władysława Sikorskiego w Hyżnem oraz Pałacem Sztuki – Towarzystwem Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie.

Album zawiera kilkadziesiąt grafik Antoniego Wasilewskiego z lat 1939–1948 związanych ze szlakiem bojowym autora począwszy od września 1939 r., poprzez służbę w komórce propagandy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, po demobilizację w 1948 r. W zdominowanym przez fotografię i film świecie, grafiki te mają w sobie coś z napisanym odręcznie listu, noszą osobiste piętno autora, odczuwalne w prowadzeniu kreski i ekspresji.

Wydawnictwo posiada polską i angielską wersję językową.
Publikacja dostępna jest bezpłatnie.

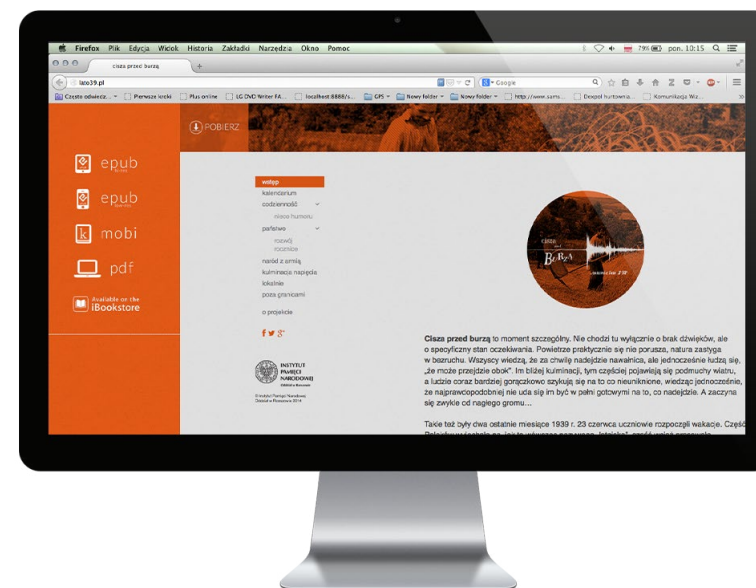

Elektroniczna wersja wystawy „Cisza przed burzą ...ostatnie lato II RP”

www.lato39.pl www.summer39.com

Strona internetowa opowiada o dwóch ostatnich miesiącach poprzedzających wybuch II wojny światowej w kontekście społecznym. Stąd nie znajdują się tam struktury oddziałów wojskowych, a opisy gry dyplomatycznej w ostatnich tygodniach przed wybuchem II wojny światowej zostały ograniczone do wzmianek w kalendarium.

Znalazły się na niej głównie materiały prasowe – w tym zdjęcia wykonywane przez fotoreporterów Agencji Ilustrowanego Kuriera Codziennego, artykuły i opinie ówczesnych publicystów, które naszym zdaniem najlepiej oddają nastrój tamtych chwil. Jak zapewne Państwo zauważą, część materiałów ukazała się po 1 września 1939 r. Było to podyktowane cyklem wydawniczym tygodników. Stąd zdarzały się sytuacje, w których czytelnicy mogli przeczytać o przygotowaniach do wojny w czasie, gdy ona już trwała...

Projekt „Krzyk szarego człowieka. Ryszard Siwiec 1909–1968”

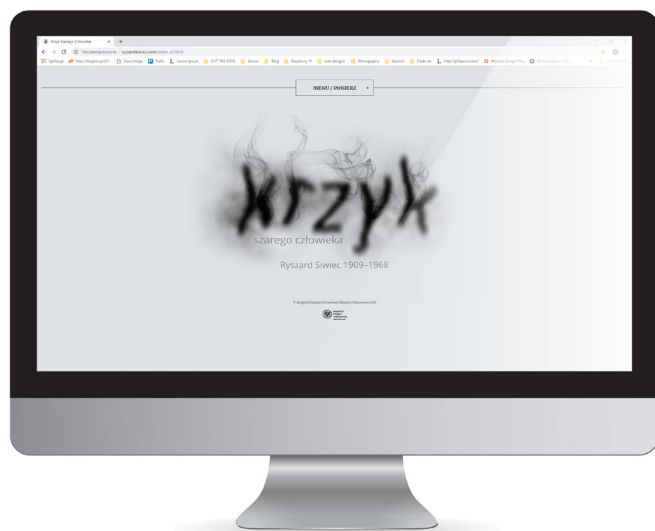
Powstał jako rozwinięcie tradycyjnej wystawy o tym samym tytule. W jego skład wchodzi: strona internetowa,

www.ryszardsiwiec.com

e-book przeznaczony na urządzenia iPad® firmy Apple® (edycje polska, czeska i angielska), dostępny nieodpłatnie w księgarni iBookstore, a także płyta z zawartością polskiej edycji serwisu internetowego, przeznaczona dla placówek oświatowych.

Mamy nadzieję, że dzięki elektronicznej formie opowieść o Ryszardzie Siwcu dotrze do szerszego grona odbiorców, a o jej bohaterze będą pamiętać nie tylko Polacy, ale też Czesi i przedstawiciele innych narodów.

Serwis internetowy stworzony został z myślą o obsłudze jak największej liczby urządzeń – w tym mobilnych – dlatego wykorzystano w nim responsywny layout dostosowujący się do sprzętu na jakim jest przeglądana strona. Jednocześnie wszystkie materiały wizualne i dźwiękowe zostały opatrzone transkrypcjami, aby ułatwić dostęp do treści osobom niesłyszącym i niedosłyszącym.

DANE KONTAKTOWE

Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej w Rzeszowie

Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej
ul. Słowackiego 18, 35-060 Rzeszów
tel. (17) 860 60 54, fax (17) 860 60 55

Sala konferencyjna i magazyn
ul. Szopena 23, 35-055 Rzeszów

Naczelnik

dr Marcin Bukala – tel. (17) 860 60 53 marcin.bukala@ipn.gov.pl

Sekretariat:

Ewa Dziobak – starszy specjalista, tel. (17) 860 60 54
ewa.dziobak@ipn.gov.pl

Karol Czechowicz – inspektor, tel. (17) 860 60 60
karol.czechowicz@ipn.gov.pl

Zenon Fajger – główny specjalista, tel. (17) 867 30 32
zenon.fajger@ipn.gov.pl

Katarzyna Hudzicka-Chochorowska – starszy referent,
tel. (17) 860 60 60
katarzyna.hudzicka-chochorowska@ipn.gov.pl

Katarzyna Kyc – starszy specjalista, tel. (17) 860 60 54
katarzyna.kyc@ipn.gov.pl

dr Jacek Magdoń – starszy specjalista, tel. (17) 860 60 36
jacek.magdon@ipn.gov.pl

Maciej Rędziniak – starszy specjalista, tel. (17) 867 30 32
maciej.redziniak@ipn.gov.pl